

9. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21 trav. 1997 roku № 280/97-vr [On Local Self-Government in Ukraine: Law of Ukraine dated May 21, 1997 No. 280/97-vr]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

10. Naumova, K. I. (2014). Normatyvno-pravovi akty mistsevoho samovriaduvannia: poniattia ta vydy [Normative-legal acts of local self-government: concepts and types]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu, Seriya Pravo*, 26, 63-65 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20.03.2019

УДК 342.9

*Обідник Богдан Миколайович,
здобувач Міжрегіональної Академії управління персоналом
dogban092015@i.ua*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

У статті висвітлено актуальні питання запобігання корупції в Україні. Акцентовано, що, визначаючи основні напрями запобігання корупції на сучасному етапі розвитку держави та суспільства, слід враховувати, що корупція є наслідком, а не причиною негараздів у реформуванні держави. Доведено, що корупція загрожує економічній безпеці держави, існуванню та розвитку нації, оскільки корупційні дії та їх наслідки можуть вплинути на життя наступних поколінь. Викладено припущення, що найбільш ефективні шляхи подолання цього явища треба шукати у площині удосконалення законодавства держави та державного регулювання життя суспільства. Головні зусилля потрібно спрямувати на профілактику корупційних діянь, з огляду на вимоги сьогодення та прогнози на найближчу перспективу, усунення причин та умов поширення корупції в Україні.

Ключові слова: корупція, запобігання корупції, протидія корупції, національна безпека, система протидії корупції, антикорупційне законодавство.

Obidny`k B. CURRENT STATE AND PROBLEMS OF LEGISLATIVE REGULATION FOR PREVENTION OF CORRUPTION IN UKRAINE

The article is devoted to actual issues of prevention of corruption in Ukraine. After defining the main directions of prevention of corruption at the current stage of development of the state and society, it should be taken into account that corruption is a consequence and not a reason for the problems in reforming the state. Corruption threatens the country's economic security, the existence and development of the nation, since corruption and its effects can affect future generations. The search for the most effective ways to overcome this phenomenon must be made on the basis of improvement of the legislation of the state and state regulation of society's life. The main efforts should be directed towards the prevention of corruption, taking into account the current requirements and forecasts for the near future, eliminating the causes and conditions of the spread of corruption in Ukraine.

Key words: corruption, corruption prevention, counteraction to corruption, national security, anti-corruption system, anti-corruption legislation.

Постановка проблеми. Ефективна боротьба проти корупції в Україні, крім наявності відповідної політичної волі, вимагає належного законодавчого забезпечення (комплексу нормативно-правових приписів, що регулюють механізми запобігання корупції), формування ефективної системи державних органів, забезпечення належного координування напрацювання та реалізації антикорупційної політики, заходів запобігання корупції, а також її подолання. Побудова такої інституційної системи повинна відповідати міжнародним стандартам і передовій світовій практиці, а також враховувати особливості української юридичної системи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Актуальність зазначеної теми підтверджується значною кількістю зарубіжних та вітчизняних науковців, які займаються розробкою проблем щодо запобігання корупції в Україні: М. І. Ануфрієв, О. О. Бандурка, А. І. Берлач, В. О. Веклич, В. М. Гарашук, Д. Г. Заброда, В. О. Заросило, М. Н. Курко, В. І. Литвиненко, М. І. Мельник, А. І. Мізерій, О. Я. Прохоренко, А. І. Редька, О. В. Терещук, В. С. Цимбалюк, Ю. С. Шемшученко та інші.

Мета статті – висвітлити актуальні проблеми законодавчої регламентації запобігання корупції в Україні.

Виклад основного матеріалу. На формування сучасного юридичного підґрунтя протидії корупції в Україні значний вплив справляють міжнародні акти, які стали частиною національного законодавства після надання їм ратифікації Верховною Радою України. Проте зауважимо, що факт надання згоди України на обов'язковість для неї міжнародного договору ще не дає підстав стверджувати, що ці акти повністю стали частиною нашого законодавства та удосконалили його. Запорукою цього є лише правильний процес імплементації положень акту в законодавство України. Нагадаємо, що остання з антикорупційних конвенцій ратифікована Україною ще 18 жовтня 2006 року. Втім, аж до 2014 року багато з її положень залишались на рівні декларацій.

У Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції [2], державами-учасницями було заявлено про їх стурбованість серйозністю породжуваних корупцією проблем і загроз для стабільності й безпеки суспільств, що підриває демократичні інститути, етичні цінності й справедливість та завдає шкоди сталому розвитку й принципу верховенства права. Конвенцією було проголошено, що попередження та викорінення корупції – це обов'язок усіх держав, і що для забезпечення ефективності своїх зусиль у вказаній сфері вони повинні співпрацювати одна з одною при підтримці та участі окремих осіб та груп за межами публічного сектору. Кожна держава-учасниця розробляє й здійснює політику протидії корупції, на принципах правопорядку, належного управління державними справами й державним майном, справедливості, рівності перед законом, чесності й непідкупності, прозорості й відповідальності, а також сприяння формуванню культури, яка відкидає корупцію. Слід підкреслити, що Конвенція пропонує широкий спектр організаційно-правових, соціальних, культурно-виховних заходів з протидії корупції.

Значна увага у документі приділяється відповідальності юридичних та фізичних осіб. Так, відповідно до статт 26 Конвенції проти корупції, кожна держава-учасниця вживає таких заходів, які, з урахуванням її принципів права, можуть бути необхідними для встановлення відповідальності осіб за участь у злочинах, що визначені цією Конвенцією [2]. Також кожна держава-учасниця, забезпечує застосування щодо осіб різні види відповідальності. Зауважимо також, що згідно з п. 2 ст. 65 Конвенції, кожна держава-учасниця може вживати суворіших заходів для запобігання корупції та боротьби з нею, ніж ті, що передбачені Конвенцією.

Відповідно до ч. 1 ст. 5 Конвенції проти корупції: «Кожна держава-учасниця, згідно з основоположними принципами своєї правової системи, розробляє й здійснює або проводить ефективну скоординовану політику протидії корупції» [2].

Законом «Про запобігання корупції» [5] визначено положення щодо формування та реалізації антикорупційної політики в Україні, а також закріплено правило про затвердження Верховною Радою України ключового документа у сфері антикорупційної політики – Антикорупційної стратегії. Передбачено також запровадження проведення щорічних парламентських слухань щодо ситуації з корупцією в державі, схвалення Урядом і Верховною Радою національної доповіді щодо реалізації антикорупційної політики.

Варто зазначити, що прийняття Антикорупційної стратегії – це один із пріоритетів держави для створення дієвої системи запобігання корупції, визначення основних напрямів її діяльності на довгострокову перспективу, розроблення комплексних заходів для протидії цьому негативному явищу, а також виявлення та подолання її соціальних передумов і наслідків.

Антикорупційна стратегія є рамковим стратегічним документом, що містить чітку програму дій, спрямованих на зниження рівня корупції, а також визначає принципи, мету, завдання, пріоритети, механізми та очікувані результати реалізації державної антикорупційної політики в Україні [4].

Вперше в Україні Антикорупційну стратегію затверджено Законом України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 року» [6], де відображено практичну імплементацію положень нового антикорупційного законодавства та визначено основні напрями, засади реалізації державної антикорупційної політики до 2018 року та план дій з його виконання [4, с. 14–15].

Протягом 2014–2017 років в Україні прийнято низку антикорупційних законів, у тому числі запровадження системи електронних закупівель, електронної системи декларування майна, доходів, видатків та зобов'язань фінансового характеру, відкриття державних реєстрів щодо інформації про кінцевих бенефіціарних власників, утворено ряд державних органів, діяльність яких спрямована на подолання корупції.

Політика й практика запобігання корупції відповідно до Конвенції проти корупції [2] передбачає проведення періодичної оцінки відповідних правових інструментів й адміністративних заходів з метою визначення їхньої адекватності з точки зору запобігання корупції та боротьби з нею.

Оцінку стану виконання Антикорупційної стратегії повинні здійснювати на підставі щорічного звіту стану виконання Антикорупційної стратегії. Звіт про стан виконання Антикорупційної стратегії включають до національної доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики, проект якої подає Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) до Кабінету Міністрів України не пізніше 1 квітня.

Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики підлягає оприлюдненню на офіційному веб-сайті Верховної Ради України. У національній доповіді мають відобразитися такі відомості: 1) статистичні дані про результати діяльності спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції; 2) узагальнені результати антикорупційної експертизи нормативно-правових актів і проектів нормативно-правових актів; 3) інформація про результати виконання органами державної влади заходів щодо запобігання та протидії корупції, у тому числі в рамках міжнародного співробітництва; 4) узагальнений аналіз ситуації щодо корупції; 5) звіт про стан виконання Антикорупційної стратегії; 6) висновки та рекомендації [4].

Але, незважаючи на плідну діяльність НАЗК, звіт про стан виконання Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2014–2017 на веб-сайті органу досі не оприлюднене.

А це є порушенням демократії та основних засад запобігання корупції в Україні.

Враховуючи те, що попередня Антикорупційна стратегія розрахована була на 2014–2017 роки. Відповідно повинна бути нова стратегія на 2018–2020 роки, але вже 2019 рік, а Державна програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні відсутня.

Позитивним моментом є те що у Верховній Раді України ще 26 квітня 2018 року зареєстровано законопроект «Про Антикорупційну стратегію на 2018–2020 роки», але поки що закон, що визначив основні напрями діяльності у даній галузі відсутній [8].

Зокрема проектом антикорупційної стратегії на 2018-2020 роки передбачається у відповідності до Конвенції ООН проти корупції [2] реалізація таких напрямків щодо запобігання корупції: у представницьких органах влади; у діяльності органів державної влади і органів місцевого самоврядування; у судовій системі; в органах кримінальної юстиції; в органах прокуратури; в державних і комунальних підприємствах; у приватному секторі [8]. Також розглядаються питання щодо відповідальності за корупційні злочини та посилення адміністративної відповідальності за правопорушення пов'язані з корупцією.

Особливої уваги потребує зазначене у проекті антикорупційної стратегії, формування у громадян негативного ставлення до корупції [8]. За результатами першого загальнонаціонального дослідження, проведеного у 2017 році за затвердженою Національним агентством з питань запобігання корупції Методикою стандартного опитування щодо рівня корупції в Україні, виявлено, що лише приблизно половина населення вважає себе достатньо поінформованим про те, які діяння порушують антикорупційне законодавство, а про державні органи, уповноважені протидіяти корупції, обізнана тільки третина опитаних [4].

І обов'язково повинна бути оцінка результатів та механізм реалізації Антикорупційної стратегії. Та передбачити у чинному законодавстві, при невиконанні особами відповідальними за виконання Стратегії притягати до відповідальності [8].

Висновки. Проаналізувавши Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти корупції ратифіковану 18.10.2006 року, Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні» (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки, та Проект Закону про Антикорупційну стратегію на 2018–2020 роки можна впевнено сказати що національне законодавство цілком відповідає напрямкам Конвенції ООН проти корупції, окреслює чіткі та демократичні інструменти реалізації основного завдання – запобігання корупції. Саме високий рівень нормативності, чітке законодавче врегулювання, системність заходів і мають визначити стратегію і тактику боротьби з корупцією в сучасних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Веклич В. О. Адміністративно-правові засади публічної політики щодо запобігання і боротьби з корупцією в Україні: монографія. Київ. 2017. 592 с.
2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: Конвенція ООН від 31.10.2003 р. № 995_c16. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_c16
3. Литвиненко В. І. Протидія корупції в Україні: адміністративно-правові засади : монографія. Київ: МП «Леся», 2015. 472 с.
4. Правові засади та практичні аспекти запобігання корупції : лекційні матеріали до тренінгового навчального курсу для працівників державних органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Київ, 2016. 79 с.
5. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.
6. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки: Закон України від 14.10.2014 р. № 1699-VII. Дата оновлення: 08.08.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>
7. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції: Закон України від 18.10.2006 р. № 251-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/251-16>
8. Проект Закону про Антикорупційну стратегію на 2018-2020 роки від 26.04.2018 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63942

REFERENCES:

1. Veklych, V. O. (2017). *Administratyvno-pravovi zasady publichnoi polityky shchodo zapobihannia i borotby z koruptsiieiu v Ukraini [Administrative and Legal Principles of Public Policy on the Prevention and Fighting of Corruption in Ukraine]*. Kyiv [in Ukrainian].
2. Konventsiiia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii proty koruptsii: Konventsiiia OON vid 31.10.2003 r. № 995_c16 [United Nations Convention against Corruption: UN Convention of October 31, 2003 No. 995_c16]. Retrieved from http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_c16 [in Ukrainian].
3. Lytvynenko, V. I. (2015). *Protydiia koruptsii v Ukraini: administratyvno-pravovi zasady [Countering Corruption in Ukraine: Administrative and Legal Foundations]*. Kyiv: MP «Lesia» [in Ukrainian].
4. *Pravovi zasady ta praktychni aspekty zapobihannia koruptsii : lektsiini materialy do treninhovoho navchalnoho kursu dlia pratsivnykiv derzhavnykh orhaniv ta posadovykh osib mistsevoho samovriaduvannia [Legal principles and practical aspects of prevention of corruption: lecture materials for the training course for government officials and local government officials]*. (2016). Kyiv [in Ukrainian].
5. Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy vid 14 zhovtnia 2014 r. № 1700-VII [On Prevention of Corruption: Law of Ukraine dated October 14, 2014 No. 1700-VII]. (2014). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 49 [in Ukrainian].
6. Pro zasady derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky v Ukraini (Antykoruptsiina stratehiia) na 2014-2017 roky: Zakon Ukrainy vid 14.10.2014 r. № 1699-VII [On the Principles of State Anti-Corruption Policy in Ukraine

(Anticorruption Strategy) for 2014-2017: Law of Ukraine dated October 14, 2014 No. 1699-VII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18> [in Ukrainian].

7. Pro ratyfikatsiiu Konventsii Orhanizatsii Obiednanykh Natsii proty koruptsii: Zakon Ukrainy vid 18.10.2006 r. № 251-V [n ratification of the United Nations Convention against Corruption: Law of Ukraine dated October 18, 2006 No. 251-V]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/251-16> [in Ukrainian].

8. Proekt Zakonu pro Antykoruptsiinu stratehiiu na 2018-2020 roky vid 26.04.2018 [Draft Law on the Anti-Corruption Strategy for 2018-2020 from April 26, 2018] Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63942 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 21.03.2019

УДК 342.722.1

*Подорожній Сергій Михайлович,
аспірант кафедри державно-правових дисциплін
та адміністративного права
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
s.podoroznyi@gmail.com*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ПРОТИДІЇ ДИСКРИМІНАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ З УРАХУВАННЯМ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

Стаття присвячена з'ясуванню міжнародних стандартів і зарубіжному досвіду окремих держав-членів СНД та ЄС щодо застосування адміністративно-правових засобів протидії дискримінації осіб з інвалідністю з метою визначення шляхів вдосконалення відповідного вітчизняного законодавства. Проаналізовано ключові міжнародні правові акти, які складають фундамент протидії дискримінації осіб з інвалідністю. Детально визначені повноваження національних публічних адміністрацій у відповідному напрямі. Поряд з цим акцентовано на зарубіжний досвід окремих країн світу, де впроваджені дієві адміністративно-правові засоби щодо протидії дискримінації за ознакою інвалідності.

Ключові слова: адміністративно-правові засоби; органи державної влади; особи з інвалідністю; протидія дискримінації.

Podorozhny S. ADMINISTRATIVE AND LEGAL MEASURES OF COUNTER OF DISCRIMINATION OF PERSONS WITH DISABILITIES IN UKRAINE TAKING INTO INTERNATIONAL STANDARDS

The article is devoted to clarifying international standards and foreign experience of individual member states of the CIS and the EU on the use of administrative and legal means to counter discrimination against the disabled in order to identify ways to improve relevant national legislation. The key international legal acts that constitute the foundation for combating discrimination against persons with disabilities are analyzed. The powers of the national public administrations in the respective direction are defined in detail. At the same time, attention is drawn to the foreign experience of individual countries of the world, where effective administrative and legal means are introduced to counteract discrimination on the basis of disability.

Key words: administrative and legal means; public authorities; persons with disabilities; combating discrimination.

Постановка проблеми. Дискримінація за ознакою інвалідності несе певну небезпеку стійкому цивілізаційному розвитку будь-якої демократичної країни світу. Загальні засади верховенства права корелюють національні правові системи, ставлячи законні інтереси людини і громадянина на перше місце в системі цінностей держави. Саме тому, абсолютна більшість відповідних міжнародно-правових актів ООН, інших міжнародних організацій акцентують увагу та засуджують дискримінацію у будь-якій формі та проявах. Особлива увага при цьому приділяється найбільш незахищеним та уразливим верствам населення, до яких відносяться особи з інвалідністю.

Європейське співтовариство характеризується високим рівнем культури та толерантності до всіх громадян, зумовлюючи лідируючі позиції у світі за соціально-економічним розвитком. З урахуванням цього, за багато десятиліть у межах ЄС розвинулося уніфіковане правозахисне законодавство, вироблено базові адміністративно-правові механізми протидії дискримінації. Будучи державою-членом Ради Європи, Україна лише стає на демократичні загальноєвропейські рейки захисту прав, свобод і законних інтересів, зокрема, й осіб з інвалідністю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Протягом останніх років питання запобігання та протидії дискримінації інвалідів з урахуванням міжнародних і європейських стандартів ставало предметом наукового дослідження низки вчених, серед яких І. А. Березовська, О. С. Калмикова, Я. М. Костюченко, О. М. Лисенко, В. І. Муравйов, Н. Б. Мушак, С. В. Пасічніченко, О. В. Святун, Є. Ю. Соболь, І. М. Твердовський та ін.

Виходячи із зазначеного, **метою статті** є аналіз міжнародних стандартів і зарубіжного досвіду здійснення адміністративно-правових засобів протидії дискримінації інвалідів для визначення шляхів